

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Sanctus Augustinus cum Asseclis Patribus pro eadem stat, certatque
sententia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

4. Octavus locus ex 2. ad Corinth. 9. *Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum.* Cum consonat alter ad Ephes. *Qui potens est omnia facere superabundanter, quoniam petimus, aut intelligimus.* Hæc porro de existentibus prædictis, et futuris de facto intelligi verat. Primum quod eadem via, qua de possibilibus aliquibus de aliquibus, quæ, vel sunt, vel fuerint, vel erunt, negari poterant: cum non conflaret, cuiusnam generis et iurisdictionis absolute existentia nisi condita omnia, vel condenda quod si incertum esse hoc dicas: et scripturæ testimonia incerta (quod hæreticum est) veritatis erunt. Secundo: quia de omnium oblationissimò Pharaone Rege, qui exiit, dictum est Exod. 9. *Idcirco autem posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam, et narraretur nomen meum in omni terra.* Quin ad fortitudinis, et potentie viæ offensionem naturæ Pharaonis oblationis, et iurisdictionis de suo ob durationem adiunxit. *Ege induit cor Pharaonis, quod sic non durissimis, et maxime rebellibus possibilibus voluntatibus hominem elegeret inanis esset, ac vana potentia, ac fortitudinis illa ostentatio: non fecus ac si quis homo, ut omnium fortissimum, et validissimum se ostenderet, singulare certamen, non cum vno ex robustissimis viro, sed cum aliquo ex communibus, vel non à Deo robustissimò homine iniret.* Tercio rationes eius sententia in eis testimoniis assignate sunt. De omni potentia, et dominium in creaturas omnes, etiam rationales, quæ nulla rationalis creatura potest subterfugere. Hæc semel summatim ad easiones similes testimoniis sequentibus Patrum præcludenda dicta volumus. Rectè igitur Gamaliel. Actor. 5. *Iudeis discipulos persequentibus dicebat. Quoniam, si esset ex hominibus consilium hoc aut opus, dissoluatur: Si vero ex Deo est non poteritis dissolvere illud:* Etsi rebellibus fidei voluntatibus deterretur ab illa mala in illos depluant omnia.

5. Valgata fatis ad rem præsentem est illa Hieronymi Apollitæ Iuliano impericali, ac fabula Sancti Mathæi ad Discipulum & Telonio à Christo Domino attractione respondentis sententia. *Dominus omnium creaturarum*, (nec tantum earum, que sunt quæ fatis ad harum attractionem præ suo nutu erat. *Ad se trahere poterat quæ volebat.* Celestinus Papa, epistola secunda, ad Episcopos Galliæ capite secundo. Desperat de Clementia Dei qui cum ad saluendum morientem sufficere, vel in momento, (nec dum toto vitæ spatio, atque aliqua ex innumeris occasione) posse non credit: Vt aduersarij non credunt. Magnus Basilius apud Petrum Diaconum de Incarnatione, & gratia Iesu Christi capite octauo. Hanc Ecclesiæ totius Græcæ orationem refert. *Malos, quæsumus, bonos facito, bonos in bonitate conserpa: omnia enim potest. Quem enim (nullo vitæ excepto) uolueris saluare, & non est qui resistat tibi.* Ecce rationem, & sententiam verbatim etiam orationis Mardochei citato capite 13. *Ethiæ.* S. Ambrosius libro septimo, capite tertio, in Lucam. *Dominus quos dignatur vocat. Si uoluerit ex inobediens deuotus faciet: Dominus quos dignatur vocat (sub inferius) & quem uult Religiosum facit.* Omnium luculentissime Sanctus Chrysostomus Iudith argumentum memoratum huic sententiæ adiunxit his uerbis Homilia 2, in Psalmò 50. columna 5. *Si Deus dixerit*

Inuitone aliquis potis est, peccare Tonante;
Cui facile est in corde hominis compaſcere ſaſu
Quos libeat, fibrasque omnes animare padu
Pulſibus, & totum venis infundere huiusmodi?

*Sanctus Augustinus cum Affeclis Pa-
tribus pro eadem stat, certatque
sententia.*

1. **O**mnium verò luculentissimè, & frequentissimè in hac scripte sententiam virtutis gratia De Encomiaster eximius Augustinus, & in primis recent Magistri sui Ambrosij sententiam, non facili-
bis, laudat, & vsurpat: videlicet de bono perfor-
ctiæ capite 19. & 1. de gratia Ipsi Chylit capite
exclamans. *O censura hominis Dei! quid si hoc laus
est gratia Dei?* De correptione, & gratia capi-
tulo initium. Deo volentis saluum facere nullum ho-
minis resistit arbitrium: sic enim velle, cui nolle in
volentis, aut volentis est potestate, ut dicitur volun-
tatem non impediat, nec possit periclitari, veluti
culcè. De ipsi hominum voluntatiarum, et carum
facit. De bono perfectuerit capite octavo. Pos-
sibile est Deo auferri, & aduersus in factum contra
hominum conuerti voluntates: & in eorum conuersu
operari, ut nulli aduersus illas resistat, neque ali-
qua superari tentatione disculant, 11. de Genesi
aliqua superari voluntatem, etiam respondit de
litterarum capite 10. de perditissimis animi responsis de
Posset ipsum voluntatem in bonum conuerti, &
nam Omnipotens est? posset plane (non autem, ad
plane posset in aduersantiam sententia, cui
ex illis à Deo rebellibus creaturis eorum aliqui
rint, necne? planum non sit) Cur ergo non fecerit
quia nolis, cur non voluerit penes ipsam de Deum.
Non erit autem penes ipsam nolle conuerti creaturam
illam nullo auxilio conuertendam, sed penes ip-
sam, libro de gratia, & libero arbitrio capite
illissime credimus etiam peruersos, & falsi conuersi
& voluntates: Omnipotentem Deum posse conuerti
cetera: Sed, nisi posset Deus etiam diuinitatem
auferre, non disceret, auferam ab eis eorum lapsum
ad

dabo eis cor carnenum, capite 97. Ezechiel. Vbi illa omnipotentia, qua in celo, & in terra omnia, quæcunque voluit, fecit, si colligere filios Hierusalem voluit, & non fecit? An parum, & ea filios suos ab ipso colligi noluit? sed ea nolente filios eius colligit ipse, quos voluit, &c. Post reliqua vero concludit. Quis enim, tam impie despiciat, ut dicat Deum malis hominum voluntates, quas voluerit, & quando voluerit, & ubi voluerit eos bonum non posse convertere? Vbi præter claritatem sententiae illius, Tam impie despiciat, profunditatem expende: impietas enim debita Deo, cuiusque potentia, & veritatis obsequantia, aduersatur: insipientia vero, siue (ut sic loquar) desipientia, non, nisi rationis luminis evidentia naturali repugnans error est: ergo evidens natura, & rationis luminis est, nec solum dogmatica, & ex fide certum, Deum potuisse convertere omnes, & singulos filios Hierusalem, qui de facto existerunt (eos etiam, quos non converterit, quantumvis durissimos, & rebelles) si eos etiam convertere voluisset. Atqui id nequit esse naturæ luminis evidens, nisi omnes, & singulos ex possibilibus posset convertere de facto, & converteret, si vellet: ergo nemo est ex possibilibus, qui omnibus coniunctum auxilium resisteret, si Deus illum convertere per illa vellet: ac subinde nemo est possibilis, quem Deus absolute prædestinare non posset: subsumptum patet, reliqua enim inoffense perit rationi sunt. Etenim, si non omnes, & singulos ex possibilibus posset de facto convertere, & converteret, si vellet Deus: cum incertum, naturæ saltem luminis, sit, an ex his, vel ex mollioribus fuerint Filij Hierusalem, qui de facto existerunt, hos omnes converterendos esse pro Dei incarnati voluntate naturæ luminis evidens esse nequit? Siquidem si ex illis durissimis aliqui existerent (quod incertum naturæ luminis, immo, & absolute etiam, per aduersarios plures, & prudentiores est) omnes pro Dei voluntate converterendos fuisse repugnat.

2. Huic eidem sententiæ insitit de bono persecutorum, cap. 14. post initium adnotat scribens. In maffa perditionis Tyrus, & Sydonios fuisse relictos, qui etiam credere poterunt, si mira illa Christi signa viderent. Positi autem à Christo sunt in obliuionem exemplum, & duntaxat Iudaeorum exprobrationem. De his autem etiam præ Tyris, & Sydonis oblatitis, & durissimis subdit inferius. Nec istos obliuisset, quod non poterant credere (consequent nimirum impotentia) si ita prædestinati essent: ut eos caecos Deus illuminaret, & induceret eos lapideum vellet auferre. Et libro primo ad Simplicianum questione secunda. Cum ergo alius sic, alius vero sic moueat ad fidem: eademque res sepe vno modo dicta moueat, alio modo dicta non moueat: vnum moueat, alium non moueat: quis audeat dicere defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esau mentem ad fidem applicaret. Et inferius: Quis dicat modum, quo ei persuaderetur, ut crederet, Omnipotenti Deo defuisse? Vnde inferi: Nullius Deus frustra miseretur: cuius autem miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respiciat. Atque infra. Non potest efficiat misericordia esse in hominis potestate, ut frustra illi miseretur, si homo nolit. Hoc sane, & nos fateamur, & aduersarij negant. Subditque rationem: quia si vellet etiam ipse misereri, posset ita vocare, quomodo illi apertum esset ut moueretur, & intelligeret, & sequeretur. Cum ipsi infinita pene suppetant vocationum media, quæ variet, & eligat, in quibus non vnum tantum erit, quod quantumvis duro congruat, annuatque, nec resistat vocatus: de prædestinatione Sanctorum vult med. Et, si illos quibus stultitia est verbum Crucis ut ad Christum veniant docere voluisset, procul dubio venient, & ipsi. Non enim fallit, aut fallitur, qui ait: omni, qui audit à Patre, & didicit venit ad me: de correptione & gratia, capite 12. sub fin. Subuenit est infirmitati voluntatis humane, ut diuina gratia ineluctabiliter, & inseparabiliter ageretur. Et ideo, quantumvis infirma, non deficeret, nec aduersitate aliqua vinceretur: & cap. 6. med. & 8. sub init. quid moliturus est contra verba dicantis (à Pelagiano) Roganti pro te Petre ne deficiat fides tua? Christoph. de Ortega à Deo Vno, Tomus II.

An audebis dicere, etiam rogante Christo, ne deficeret fides Petri defecuram fuisse, si Petrus eam defecere voluisset, quasi aliud Petrus illo modo vellet, quam pro illo Christus rogasset, ut vellet? Sed, quia preparatur voluntas à Domino; ideo pro illo non posset esse inanis oratio: In aduersationum vero sententia, & moliri aliquid contra illa verba posset, & audere, etiam posita Christi oratione, dicere fidem defecuram ob Petri rebellem voluntatem, quæ contra scripturæ sententiam ex qua rationem Augustinus vniuersalem Petro applicuit, preparari à Deo minime posset. Eandem doctrinam confirmat de corrept. & grat. capite 14. post med. duplici exemplo. Altero 1. Reg. 10. Abiit cum Saule pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda, filij vero Belial, &c. ad quæ inquit, Nunquid aliquis dicturus est, non iturum fuisse cum Saul quemquam eorum, quorum tetigerat erga Deus, ut irent cum illo, aut istis aliquem pestilentium, quorum, ut hoc facerent, corda non tetigit? Alterum ex 1. Paralyp. 12. Spiritus Domini induit Absai principem inter triginta, & dixit: tui sumus David, & tecum futuri filij Iesse, &c. Ad quæ sic Augustinus. Nunquid ille posset aduersari voluntati Dei, & non potius facere eius voluntatem, qui in eius corde operatus est per Spiritum suum, quo indutus est, ut hoc vellet, diceret, & faceret?

3. Dies nos, & Charta deficient, si reliqua Augustini in hanc nostram, & suam sententiam testimonio recitemus, idcirco iuratorum Discipulorum eius nonnulla referre satis sit ut sententiam hanc de eius non verbis solum, sed mente fuisse probetur. Prosper 1. de vocatione gent. capite ultimo. Quantumlibet impiorum malignitas accusetur resistens gratia Dei: Nunquid probabitur eam, quibus est collata meruisse? Ecce collatam, ac proinde à Deo quantumvis malignæ, & resistinæ, voluntati fatetur: aut illa virtus gratia, quæ sibi, quos voluit subdidit, convertere eos, qui inconvertibiles permanserunt, non potuit? Epistola de libero arbitrio ad Rufin. post med. An dicendum est voluntati Dei humanis obistere voluntates? & tam ferocis, tamque intraditabiles horum hominum mores, ut Euangelium ideo non audiant: quia prædicationi impio corda non pateant? & quis istis corda mutauit, nisi, qui finxit sigillatim corda eorum? Pende vniuersalem propositionem voluntati Dei humanam non obistere, cuiusque rationem extremis verbis datam: quod, scilicet, Deus eius conditor, & subinde Dominus sit. Ad excerpta Genuenti, responso 8. post med. Manifestissime scimus, non solum Tyrus, & Sydonios, sed etiam Corozain, & Bethsaidam potuisse converteri, & fideles ex infidelibus fuisse, si hoc in eis Dominus voluisset operari. Quod præter alia Christi verba illis probat. Nemo nouit filium, nisi Pater, & cui voluerit filius reuelare: & sicut Pater viuificat mortuos, ita & Filius, quos vult viuificare. Circa epistola ad Rufinum circa med. id. 1. ad Coloss. Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum. Pendens ait. Hoc tanto, & tam ineffabili bono nemo inuentus est dignus: sicut dicit Apostolus, &c. Fulgent. 1. ad Monim. capite 8. med. & cap. 9. id ad Ephes. 1. Creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ preparauit Deus, ut in illis ambulemus: sic expendit: sicut ergo preparata est per prædestinationem voluntas, qua bonum volumus: sic etiam opera bona preparauit Deus: ut in illis ambulemus. Etsi ergo de se voluntas parata ad bonum non sit, sed potius obliuissimè ad malum, tam ea, quam bonum eius opus preparari à Deo potest, ita ut ad illud non apta solum, sed nata videretur, noua sui per gratiam quasi creatione: quod Paulus aptissimè, & profundissime significauit voce illa creati, & sine capitis, & capite 14. circa medium. Hoc homini gratuita iustificatione tribuit preparatum, quod in æterna prædestinatione preparauerat tribuendum. Hanc voluntatis preparationem superior sancta scriptura testimonio demonstrat, quo dictum est: preparatur voluntas à Domino. Ab ipso ergo voluntas preparatur, qui in nobis, & velle, & perficere misericorditer operatur.

4. De incarnatione, & grat. Iesu Christi capite 31. sub finem. Sola Dei voluntas humane saluationis est

XX 2 causa

causa: ira enim in indignatione eius, & vita in voluntate eius, ira igitur eius nostra iniquitas est meritum, vita vero nostra voluntas eius est donum: sicut enim Pater suscitavit mortuos, & vivificavit, eosdem autem vivificari vult, quos vult salvari: sic ergo, quos vult salvatos, quemadmodum, quos vult, vivificat: Nihil enim voluit, & non fecit, & c. 19. post med. ex 1. Corint. 4. Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere illuxit in cordibus nostris. Ostendit nullam adeo averseam, & adversam bono esse posse voluntatem, quam Deus, qui summè repugnans luci tenebris splendorem vocavit, & fecit, in bonum flectere nequeat: legatur etiam c. 28. & 29. in eandem scribens sententiam. Petrus Diacon. de Incarnat. & grat. Iesu Christi c. 7. & 8. sæpè universum docet Deum potuisse omnes homines salvos de facto facere. Si voluisset, & id ipsum sæpius docet gl. toto c. 9. ad Rom. maxime versu. Quid adhuc queritur, ubi inquit. Talis erat unusquisque, qualens vult Deus esse. Anselm. & ipse, si quis alius Augustinianus doctrina, Commentar. epist. ad Rom. c. 9. ad id. Ante quam aliquid egressent boni, aut mali, &c. ait. Non enim dicit Apostolus electionem voluntatis humanae, vel naturae, compar enim esset in utroque mortis damnationisque conditio, sed electionem procul dubio gratiae &c. Vbi non solum opera præsupposita ad Dei electionem excludit, sed & naturam, quæ in adversarium sententia supponenda est, non ex illis, quas adeo rebelles admittunt, ut eligi per gratiam nequeant.

CERTAMEN IV.

Pro eadem sententia Patres interpretes,
& Scholastici reliqui.

1. AD duo demum scripturæ loca frequentes in hanc sententiam Patres veniunt. Alter est compulsio, seu coactionis, quam Deus creatis voluntatibus etiam obstinatissimis posse facere, & fecisse quandoque (salva tamen earum libertate) dicitur Lucæ 14. Exi in vias & sepes, & compelle intrare ut impleatur domus mea. Et Exod. 11. Pharaonem ad dimittendum populum compulit, immò, ut miseræ servituti inhaerentem, & cunctabundum, ac recusantem Aegypto exire ipse compelleret. Adhuc una plaga tangam Pharaonem, & Aegyptum & post hæc dimittet vos, & exire compellet, & mille aliis frequentibus sacre pagine exemplis, quibus in oppositum propensissimis, etiam obstinato, voluntatibus, uti Pharaonis, & aliorum, nihilque minus volentibus, immo nihil magis de suo nolentibus eo Dei dispositiva voluntas, quo vult, siue internis inspirationibus, siue exteriorum malorum terroribus de facto deducit. Quin ita cum nobis omnibus agi orat Ecclesia Dominica 4. post Pentecost. illis verbis. Adde nostras, etiam rebelles, compelle propriis voluntatibus. De quo latè Ruiz. noster de provid. d. 7. per totam, in cuius tertia sect. egregiè expendit exempla Hieremias, qui c. 20. aiebat. factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die & dixi: non recordabor eius, nec loquar ultra in nomine illius, & factus est in corde meo quasi ignis exaltans, claususque in ossibus meis, & defeci, ferrè non sustinens, & Pauli 1. Corint. 9. Si evangeliz. aucto non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit, & Act. 17. Incitabatur spiritus eius in ipso (Paulo) videns idololatriæ deditam civitatem. Vtrumque adnotant ad Hierem. locum Theodor. Hoc (inquit) ipsum accidit Paulo, dum tacitus expectaret, & Hieron. Conceptus enim sermo divinus, nec ore prolatus ardet in pectore. Nec minus ad fidem à Iudaismo visione & voce illa Act. 9. Saul Saul quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. Compulsus Paulus fuit, quam conuersus ad Evangelizandum compellebatur: cum autem eis, similibusque Dei inspirationibus, & terroribus vehementibus, quibus sæpè ad id, quod vult, compellere, & necessitate quodammodo voluntatibus nostris afferre dicitur, nullatenus absoluta eis, & antecedens ne-

cessitas libertati earum adversa inducitur. Scire enim Bernard. de grat. & lib. arbit. longè à medio. Quamvis compellere vel trahere videatur ad salutem benignus pater, qui omnes vult salvos fieri, nullam tamen inducit salutem dignum, quem ante non probaverit voluntarium. Cuius eam rationem dedit: Cum terret, aut percutit, ut faciat voluntarios, non ut salvet inuitos: quatenus dum de malo mutat in bonum, transferat, non auferat libertatem.

2. Compulsio ergo nomine, & vehemens inclinatio voluntatis in id, quod Deus vult, & coniunctio de facto sic inclinatur voluntatis cum illo, quod de se obliuiscitur, sic inclinatur voluntas, ac proinde subsequens, seu consequens eius necessitas ostenditur. Cum autem ea compulsio non solum obstinatissimis, & omnium durissimis, Pharaonis, Hieremias, & Paulo, & aliis fuerit indicata, sed omnigena fortis, & conditionis hominibus ad nuptiarum cenam Luc. 14. vocatis, manifestè conuincitur eiusmodi vimque, salua eius libertate, voluntatem realem quamvis, et obstinatissimam, & durissimam cum consensu, quem ipse velit, infallibiliter coniungat Deo minime debere: ac subinde nullam adhuc possibilis, esse diuine prædeterminationis incapacem. Præclarus in huiusmodi compulsionis diuina perditissimarum voluntatum explicanda sententia. Bonavent. in 2. d. 2. p. 2. a. v. n. q. 5. corpore sic statuit. Non autem voluntas mutatur, quando ipsa volens vnam, potenti virtute affectio immittitur ei ad contrariam, & de se nolit: ita quod una affectio expellitur, & contraria inducitur: sicut patet, cum Deus de amatore temporali, facit temporali contemptorem, & hoc dicitur esse qualem compulsio & ratio diuina. Legendi super ea compulsionis sunt ad eum locum Theophylact. & Euthym. Titus Bostrensis. 1. Bibliot. Cassian. collat. 13. Chrysostomus c. 18. ante med. Origen. in 2. p. c. Numerorum homin. 20. col. penult. gloss. ordin. ubi ad id Rom. 9. ut ostenderet diuinis gloriæ suæ, ait. Notandum: quod quibidam nec gratiam appetunt, cum aliis inferat eam quasi coactis. Eandem demum diuinæ inspirationis vim, & efficaciam in quocunque aurissimos cum effectu coniunctam obtulerunt Cyrill. 6. in Ioan. c. 12. sub initium in illo Ministrorum ad Pontificis responso Ioan. 7. nunquam sic locutus est homo, ita illi ponderans. Verba eius animos rigore suo penetrant, firmitas intima cordis: & vel inuitos ad alia de eorumque pertrahunt.

3. Alter scripturæ locus ad quem Patres frequentius nostram sententiam trahunt est Proverb. 8. Preparatur voluntas à Domino: & c. 2. 1. init. Dirigit corda diuinum seu preparat corda Domini: (ut ex 70. legunt Theodor. annotationibus ad eorum versionem) scilicet, quod non rebellis cordi gratia sua inuicem prestat tantum, sed nouam quodam inclinationem in bonum, patet operari, ut creati in operibus bonis à Deo proinde dicantur à Paulo supra ponderato. Audi de hac præparatione, & præuentione voluntatis creatæ per Dei gratiam Gelatium Papam tom. de anathem. vinculo post med. Non per ipsorum propriam emendationem, suoque intellectum, vel mentis sueque virtute, vel possibilitate conuersi sunt, & saluati, sed per gratiam Dei sanati sunt ut conuerterentur. At si molliorem voluntatem, quam in illa rebellissima aduersariorum creatura Dei gratia, ut creaturas conuerteret earum virtutem, & possibilitatem expectaret, suo intellectu, virtute, & possibilitate, qui conuerterentur, conuerterentur. Concil. Arausican. 2. Can. 23. Quando homines ita faciunt, quod volunt, ut diuina seruamus voluntas: quamvis volentes agant quod volunt, & illam tamen voluntas est, à quo preparatur, & obicit, quod volunt. Gregor. lib. 11. Moral. cap. 5. post med. Sicut nemo digni largitatis vocantur, ita, &c. obfisteret autem rebellis illa vestra creatura, cap. 6. post init. Si Sancti Spiritus gratia superno munere iuxta vocem prædicantis infundatur, statim terra subuertitur, quia peccatricis mentis duritia ab immobilitatis suæ obstinatione permutatur. Nihil ergo ab immobilitate illa immobilitas, & obstinatio creaturæ Dei potentia illa immobilitas, & obstinatio creaturæ illius potest officere, quominus mutari à Deo per illum absoluitur queat. Cyrill. 11. in Ioan. c. 21. ad id Ioan. 7. Cum essem cum eis ego seruabam eos: & nemo ex eis perit nisi, &c. hæc ait. Quod seruare potest, quis vult, longe à natura creaturarum abest. Non abest autem longè à natura creaturarum, si minor earum molliorque natura,